وانةى34

1	نويَذ

رِابةرى طروث/نويَذ بكةو طروثةكةت و ئةمة بةرنامةية تةرخان بكة بؤ ئامادةكردنى قوتابيان بؤ خوداوةند

2	بةشداريكرن (20 خولةك)	ثةرتووكى ذمارة

بةنؤرة بةشدارى بكةن يان (لةدةفتةرةكانى خةلَوةى رِوحى هةريةكيَكتان) ئةوة بخويَنةوة كة لةخةلَوةيةكى رِوحيتان و سةرنجتان لة برِطة كتيَبية ديارى كراوةكان (ذمارة 11-14: 45) لةطةلَ لةبةرضاوطرتنى كورتى بةشدارييةكان

3	لةبةركردن (20خولةك)	رِزطاربوون بةباوةرِ: يوَحةننا 12:1

يوَحةننا1: 9-13 بخويَنةوة

أ) رِامان

ئةم ئايةتة لةسةر كارتيَكى رِةش يان ستى بةم شيَوةية بنووسة	رِزطارى بوون بة باوةرِ يوَحةننا 12:1
	ئايةتةكة ليَرةدا بنوسة يوَحةننا 12:1

1-ئةو رِزطار بوونةى كة كتيَبى ثيرؤز باسى ليَوة دةكات رِزطاربوونيَكى طشطير نية عىساى مةسيح (رِووناكى رِاستةقينةية كة هةموو مرؤظيَك رِووناك دةكاتةوة، بةلاَم ئةوةماناى ئةوة نية كة رِزطارى دةدرىَ بةهةموو كةس.ئايةتةكانى يوَحةننا 1: 9 و 1 تيمؤساوس 2: 4 و 1 تيمؤساوس 4: 10 و تيتؤس 2: 11 و 2ثةترؤس3: 9 باس لة رِزطاربوونى جىهان ناكةن!.بةلَكو ليَرةدا مةبةست ئةوةية كة خوداوةند عيساى مةسيح رِووناكى رِوحى دةدات بةهةر كةسيَك كة نامةى ئينجيل دةبيستىَ.بةمانايةكى تر خوداوةند ئيساى مةسيح برِيَكى ديارى كراو لة تيَطةيشتنى رِوحى دةدا بةسةرجةم ئةو كةسانةى نامةى رِزطار بوون دةبيستن.بةلاَم بةداخةوة زؤربةى ئةوانةى نامةى ئينجيل دةبيستن بةشيَوةيةكى باش بةدةنطيةوة ناضن.لةو ئايةتانةى سةرةوة دةبينين كة جيهان ئيساى مةسيحى نةناسيوة و قبولَى نةكردووة (يوَحةننا1: 10-11) هةر ضةندة زؤريَك ئةم رِووناكيةيان وةرطرت، بةلاَم تائيَستاش تاريكييان ثىَ باشة.ئةوانة رِووناكيةكة وةردةطرن بةلاَم قبولَى ناكةن (برِواننة يوَحةننا3: 19- 21) هةروةها ئةو كةسانةى جاريَك بة رِووناكى باوةرِ هيَنان بوونة مةسيحى و دواتر هةلَطةرِانةوة، ئةستةمة بطةرِيَنةوة بؤ تؤبةكردن (بةهةر كةرةستةيةكى مرؤظيى) (عيبرانيةكان 6: 4- 8؛ مةرقؤس10: 27).

2-ثيَويستة رِزطار بوون قبولَ بكرىَ.واتة باوةرِى ثىَ بهيَنرىَ.

أ) قبولَكردن ثابةندبوون بةكردةوة دةطةيةنىَ:

تاريكى لة رِووناكى تيَنةطةيشتووة (ئيساى مةسيح) (يوَحةننا 1: 5) جيهانيش عيساى مةسيحى نةناسى (يوَحةننا 1: 10) هةروةها ئةوانةى تايبةت بوون بةخؤى (طةلى ئيسرائيل) قبولَيان نةكرد.(يوَحةنا 1: 11) سةرةرِاى ئةوةش هةر كةسيَك عيساى مةسيحى قبولَكرد واتا باوةرِى ثيَهيَنا مافى ئةوةى ثيَدان كة ببن بةرِؤلَةى خودا (يوَحةننا1: 12) بةم شيَوةية رِزطاربوون بة توندى بةعيساى مةسيحةوة بةندة (يوَحةننا 14: 6 ؛ كردار 4: 12 ، 1 يوَحةننا 5: 11) و بؤ ئةوةى مرؤظ رِزطارى ببىَ ثيَويستة دانِ بةوةدا بنىَ كة عيساى مةسيح رِزطاركارةو لة دلَ و ذيانيدا قبولَى بكات و ثابةند بيَت بة عيساى مةسيح و ئةو رِزطاريةى كة بةمردن و هةستانةوةى بةدةستى هيَنا.ئةمة ماناى باوةرِ هيَنانة بة عيساى مةسيح.

ب) قبولَكردن هةموو كةس دةطريَتةوة:

ئايةتى يوَحةننا 1: 12 بةماناى ووشة دةلَيَ (بةلاَم هةموو ئةوانةى قبولَيان كرد... مافى ئةوةى ثيَدان كة ببن بةرِؤلَةى خودا) هةرضةندة جيهان و نةتةوةى يةهودى رِزطاركاريان رِةتكردةوة، بةلاَم كةسانيَكى زؤرى يةهودى و جيهان قبولَيان كرد.ووشةى (هةموو) هةمان ماناى ووشةى (هةموو) لة يوَحةننا3: 16 دةطةيةنىَ طرنط نية ئةطةر مرؤظ يةهودى بيَ يان لةنةتةوةيةكى تر (نا يةهودى).خةلَكى بةخششى رِزطارى بةدةست دةهيَنن بةبىَ لةبةرضاوطرتنى رِةطةز و نةتةوة

3-رِزطاربوون مرؤظ دةكات بة رِؤلَةيةك لة رِؤلَةكانى خودا:

أ) ماناى (ثيَبةخشينى ماف) دةكرىَ ووشةى يؤنانى بة ووشةى كوردى (ماف) وةربطيَرِدرىَ.زؤر جار يةهوديةكان شانازيان بةمافة ميراتةكانيان دةكرد و خؤيان بة (نةوةكانى ئيبراهيم) ناو دةبرد (يوَحةننا8: 33) جولةكةكان و نيقؤديمؤس باوةرِيان وابوو كة لةبةردةم خودا مافى رِوحيان بةدةست هيَناوة بةهؤى جةستة و بايؤلؤجيةوة.بةلاَم هيض مرؤظيَك ناتوانىَ ببىَ بةرِؤلَةى خودا بةهؤى ئةو رِةطةزةى ليَوةى هاتووة (رِؤما 9: 6- 9) ئةو مافةى كة مرؤظ وا ليَدةكات ببىَ بةرِؤلَةى خودا باوةرِهيَنانيةتى بة عيساى مةسيح، واتا عيساى مةسيح لة دلَ و ذيانيدا قبولَبكات و ثابةند بيَت ثيَوةى.

ب) رِؤلَةكانى خودا:

مرۆظ بەرِیَطای طرتنة خۆ دەبیَتة رِۆلَەی خودا (ئەفەسۆس1:5) بەراوورد رۆما8: 15 هەروەها بەرِیَطای نویَبوونەوة دەبیَتة کورِی خودا (یۆحەننا1: 13؛ بەراوورد رِۆما8: 16) هەرضی ثۆلَسی نیَردراو و یۆحەنای نیَردراوة رِزطاری ثەیوەندی نیة بة لەدایك بوونی کەسیَك لة خیَزانیَکی سەر بەئاینیَکی دیاریکراو یان خیَزانیَکی باوەرِدار. بەلَکو رِزطاری ثەیوەندی توندی بة نویَ بوونەوة و لەدایك بوونی دووەمەوة هەیة.خودای ثیرۆز ئەو ذیانة نوییَة دەدات بة باوەرِداران و وایان لیَدەکات لەسەر شیَوەی ئەو بن.مرۆظ نابیَ بەکورِی خودا لەرِیَطای ثەیوەندی خویَن و خزمایەتی (بِروانە رِۆما 9: 6- 9 هەروەها نابیَ بەکورِی خودا بة ئارەزووی جەستەیی، بەمانایەکی تر مرۆظی هەلَة بەبریار و ئارەزوو هەولَی خۆی نابیَتة کورِی خودا.
بروانة رۆما 8 : 7- 8 وة رۆما 9: 14- 18 وة رۆما 9: 10- 13 بەم شیَوەیة هیض مرۆظیَك ناتوانیَ ببیَ بەکورِی خودا ئەطەر لەخودا نەبیَ (یۆحەننا1: 13 ؛ بەراوورد یۆحەننا 3: 3- 8
ج) دەبنة کورِی خودا:
مۆظ دەبیَ بة رِۆلَەی خودا لەو ضرکة ساتەوة کة باوەرِ بة خوداوەند عیسای مەسیح دەهیَنیَ.لەو ضرکة ساتەوة کة رِۆحی خودا تیایدا نیشتة جیَ دەبیَ ئەم مرۆظة دەبیَ بة رِۆلَەی خوداو دەضیَتة ثاشایەتی خوداوة.لەبەرئەوة کاتیَك یۆحەننای نیَرداو لة ئینجیلی یۆحەننا (1: 12دەلَیَ باوەرِدار مافی دراوەتیَ کة ببیَ بەکورِی خودا ئەوا ئاماذة بۆ ئەوة ناکات کة لەداهاتوودا ببیَ بەرِۆلَەی خودا بەلَکو ئاماذة بۆ مافی ئەو کەسة دەکات کة دەبیَ بة رِۆلَەی خودا بەمانای ووشة، واتا بة رِۆحی ثیرۆز بەتەواوی و بەجەستەیەکی نویَ.رِزطاربوون دەست ثیَ دەکات کة مرۆظ باوەرِ دەهیَنیَ بەلاَم بەتەواوی کاملَ نابیَ تا رِۆذی هەستانەوة لة مردن.هەروەها مرۆظ دەبیَتة رِۆلَەی خودا کاتیَك لەدلَ و ذیانیدا مەسیح قبولَ دەکات.ئیتر لەوة بەدواوة دەبیَتة کورِی خودا ئەو مافانەشی بەهەموو مانای ووشة دەبیَ، بەلاَم هاتنة دی تەواوی ئەوة بەهاتنی دووەمی مەسیح رِوودەدات بەشیَوەیەك کة طیانی باوەرِدار بەتەواوی ثیرۆز دەبیَ و ئەو جەستة شکۆدارة نوییَة بەدەست دەهیَنیَ کة خودا بەلَیَنی ثیَداوة بیَطومان مرۆظ بەدریَذای ذیانی لەسەر زەوی لەطەشتی پیرۆزیدا بەردەوام دەبیَ.بەردەوام دەبیَ لة طۆرِان بۆ ئەوەی زیاتر نزیك بیَتەوة لەو ویَنەیەی کة لة بنەرِەتدا خودا لەسەری دروست کردووة.(1 یۆحەننا 3: 1-3)
ثوختة: طۆرِان لەکەسیَکی هەلَة و طوناهبارەوة بۆ کورِیَك لة کورِەکانی خودا لەلایەکەوة کتوثرِ رِوودەدات و بەشیَوەیەکی ثلەثلة لەلایەکی ترەوة.ئیَمەش دەبین بەکورِی خودا لەو ضرکة ساتەوة کة رِۆحی خودا دیَتة ناومان.بەلاَم ئەم طۆرِانة کاملَ نابیَ تا لەداهاتوودا خوداوەند عیسای مەسیح رِووبەرِوو دەبینین

ب) لەبەرکردن و ثیَداضوونەوة
1-ئایەتی کتیَب لەسەر کارتیَکی نویَ یان لەسەر دەفتەری تیَبینی بضوك بنووسة.
2-ئایەتی کتیَبی بەشیَوەیەکی رِاست لەبەر بکة.رِزطاربوون بەباوەرِ یۆحەننا 1: 12
3-ثیَدابضۆوة /طروثەکة دابەش بکة بۆ طروثی دوانی و با هەر کەسیَك دلَنیا بیَت کة هاورِیَکەی ئەو ئایەتەی دوایی بة رِاستی لەبەر کردووة.

5	وانەی کتیَب (70 خولەك) رِابەریکردنی کلَیَسا 1 ثەترۆس 5:1-7

رِیَطای (ثیَنج هەنطاوەکەی خویَندنی کتیَبی ثیرۆز) بەکار بهیَنة بۆ خویَندنی 1 ثەترۆس5: 1- 7 بەیەکەوة.ئەمەش لة خویَندنەوەی کتیَبی ثیرۆز قولَکردنەوەی تیَطەیشتنمانة لەوەی کتیَبی ثیرۆز دەربارەی رِابەریکرنی کەنیسە فیَرمان دەکات.دەبینیت ووشەی یۆنانی (presbuteros) بەشیَوەی (تاك) و ووشەی یۆنانی(presbuteroi) بەشیَوەی (کۆ) مانای ثیرانی کلَیَسا دەطەیەنن.بەلاَم ووشەی یۆنانی(episkopos) بة شیَوەی تاك و ووشەی یۆنانی(episkopoi) بة شیَوەی (کۆ) مانای (ضاودیَر) یان (ضاودیَرەکان) دەطەیەنیَ هەروەك ووشەی یۆنانی (بەشیَوەی تاك) ووشەی یۆنانی بة (شیَوەی کۆ) مانای شوان یان شوانەکان دەطەیەنیَ بەلاَم ووشەی یۆنانی (episkopeo) (یەك ثەترۆس5: 2 مانای ضاودیَری بکەن دەطەیەنیَ.بەلاَم ووشەی یۆنانی(poimsno) (کردار 20: 28 ؛ 1 ثەترۆس 5: 2) هەمان مانای ضاودیَری بکەن دەطەیەنیَ.

هەنطاوی 1 : بخویَنەوة.
بخویَنەوة:با بەیەکەوة 1 ثەترۆس 5:1-7 بیخویَنینەوة
با بەنۆرة بخویَنینەوة بەشیَوەیەك کة هەر کەسەو ئایەتیَك بخویَنیَتەوة تا دەطەینة کۆتای برِطەکة.

هەنطاوی 2 :
بیربکەوة:ئەو رِاستیة ضیة کەلات وایة لەم برِطة کتیَبیەدا بۆ تۆ طرنطة؟
یان:ئەو رِاستیة ضیة بر ئەقلَ و دلَت کەوتووة لەم برِطة کتیَبیەدا؟
تۆماربکة: رِاستیەك یان دوان ئاشکرا بکة کة تیَیان دەطەی.بیریان لیَبکەوة و بیرکردنەوەت لة دەفتەرەکەتدا بنووسة بەشداری بکة (دوای ئەوەی ئەندامانی طروثەکة هەندیَك کات لەبیرکردنەوة و نوسین بەسەر دەبەن بەشداری بة بة بیرۆکەکانت بکەن).
با بەنۆرة بەشداری بکەین لەو شتانەی کەهەر یەکیَك ئاشکرای کردووة.(ئەمانەی دیَن نموونەن لەسەر بەشداریکردنی هەندیَك کەس لەو شتانەی ئاشکرایان کردووة.لەبیرت بیَ لەهەر طروثیَکی بضوکدا ئەندامانی طروث بة شتی جیاواز بەشداری دەکەن و مەرج نیة هەمان شت بن.

(دؤزينةوة) ئاشكراكردنى 1: راستى طرنط لاى من ئةو رِاستية رِاطةيةندراوةى ئةو دوو ئايةتةى 2 و 3.دةبينين ثةترؤس نيَردراو سىَ ووشة بةكار دةهيَنىَ بةماناى ((ثيرةكان)) (بةيؤنانىpresbuteroi) (كردار 17: 20 ؛ 1تيمؤساوس 17: 5) و ((شوانةكان)) (لةكردارى يؤنانىpoimano) و ((ضاوديَرةكان)) (لةكردارى يؤنانىepiskopeo)وةرطيراون.ئةم رِاستيةش دووشت دةطةيةنىَ.

أ) رِيزبةنديةكى قوضةكى (هةرةمى) بؤ رِابةرى كردنى كلَيَسا لة ثةيمانى نويَدا نةبووة.

ب) كلَيَساى ثةيمانى نوىَ لة ذيَر رِابةرى (يان ضاوديَرى) يةكيَكدا نةبووة بةلَكو لةذيَر رِابةرى ئةو كؤمةلَة ثياوةدا بوون كة ثيَيان دةووترىَ((دةستةى ثيران)) يان ((كؤمةلَةى ثيران)) (بةيؤنانىpresbuterion) (1 تيمؤساوس 4: 14) ئةو ثيرانة بة ئةركى ضاوديَران و شوانةكان هةلَدةستن (كردار20: 28 ؛ 1 ثةترؤس5: 2 بةم شيَوةية رِابةرى تايبةتمةنديةك نية بدرىَ بة كةسيَك بةلَكو ئةركيَكة هةمووان تيَيدا بةشدارن ئةوانةى ثيَيان دةووترىَ (ثيران)).

ج) هةرضةندة ووشةى ((ثير))(بةيؤنانى)لة زمانى يؤنانىكؤندا ئاماذةية بؤ كةسيَكى بةسالاَضوو و خاوةن ئةزموون و شارةزايى لة ذياندا بةلاَم لة ثةيمانى كؤن و نويَدا بؤ ئةم مانايةبةكارنةهيَنراوة ووشةى ((ثير)) لة ثةيمانى كؤندا (دةرضوون 18: 13- 26 ذمارة11: 16- 17 ؛ ووتةكان 1: 9- 18 ئاماذةية بؤ ئةو كةسةى كة ثؤستيَكى سةركردايةتى هةية لةناو طةلى خودا (ئيسرائيل) لة ثةيمانى كؤندا.

هةروةها ووشةى ((ثير)) لة ثةيمانى نويَدا (كردار 20: 28 ؛ 1 تيموَساوس 5: 17 ؛ تيتؤس 1: 5- 6 ؛ 1 ثةتروَس 5: 1- 4 ئاماذةية بؤ كةسيَك كة ثؤستيَكى سةركردايةتى هةية لةناو طةلى خودا (كلَيَسا) لة ثةيمانى نويَدا.

لة هةردووك بارةكةدا ئةو ثياوانة سيفةتى دياريكراويان هةبوو وة بةرثرسياريَتى دياريكراويان لة ئةستؤدا بوو بؤ ئةوةى بتوانن خزمةتى خةلَكى بكةن:

لةبةرئةوة ئةطةر لة ئيَستادا طةنجيَك ئةو سيفةتانةى تيَدا بيَت كة لة كتيَبى ثيرؤزدا هاتوون دةكرىَ ببىَ بة ((ثير)) (وةك ثؤستيَكى سةركردايةتى كلَيَسا لةم حالَةتةدا) (كردار 14: 21- 23 ؛ 1 تيموَساوس 3: 6- 7 و 1 تيموَساوس 4: 12بةم شيَوةية ووشةى ((ثير)) مةرج نية ئاماذة بيَت بؤ بةسالاَضوون، بةلَكو ئاماذةية بؤ ثياويَكى ثيَطةيشتووى رِوحى و ئامادة بؤ رِؤلَيَكى رِابةرى و خزمةتكردن لة كلَيَسا.

ئاشكراكردن 2: رِاستى طرنط لاى من ئةو رِاستية رِاطةيندراوةية لة ئايةتى 1: كة دةبينين ثةتروَسى نيَردراو بةيةكيَك لة ثيرةكانى كلَيَسا خؤى ناو دةتىَ.نيَردراوانى مةسيح كةسى تايبةتى و جياواز بوون كة خودا ئةركى طرنطى جياوازى لة كلَيَسا و جيهاندا خستؤتة ئةستؤيان.كلَيَساكانى يةكةميان ضاند لةناو يةهود و ساميرة و نةتةوةكاندا.سةرةرِاى ئةوةش هةتا ثةتروَسى نيَردراو سةردانى كلَيَساى ناوخؤى دةكرد وةك ثيريَك هةلَسوكةوتى دةكرد.خؤى ملكةضى ئةو رِيَنماييانة دةكرد كة خؤى كلَيَساى دةكردن دةربارةى ((ثيران)) بةمانايةكى تر ثةتروَس خؤى بةرزل نةدةزانى بةسةر هيض كلَيَسايةكى ناوضةيى يان ثيرةكانى تردا.

هةنطاوى 3 : هةنديَك ثرسيار بخة رِوو بيربكةوة/ئةو ثرسيارة ضية كة ئارةزوو دةكةيت بيخةينة رِووى ئةم طروثة دةربارةى ئةم برِطة كتيَبية.با هةولَبدةين كةهةموو ئةو رِاستية رِاطةيةندراوة تيَبطةين لة 1 ثةتروَس 5:1-7 و ثرسيار بكةين دةربارةى ئةو شتانةى تيَى نةطةيشتووين. تؤماربكة/ئاطادارى دارِشتنى ثرسيارةكةت بة رِوونترين شيَوة.ثرسيارةكةت لة دةفتةرةكةتدا تؤماربكة. بةشدارى بكة/(دواى ئةوةى كة ئةندامانى طروث هةنديَك كات لةبيركردنةوة و نوسين بةسةر دةبةن داوا لةهةر يةكيَك بكة ثرسيارةكةى بةشدارى ثىَ بكات. تؤماربكة/(دواى ئةوة هةنديَك لةم ثرسيارانة هةلَبذيَرة و هةولَبدة وةلاَميان بدةيتةوة لة رِيَطاى طفتوطؤكردنى بةيةكةوة لة طروثةكةتدا. (ئةوانة ديَن نموونةى ضةند ثرسياريَكن كة لةوانةية هةنديَك لة ئةندامانى طروث بيخةينةرِوو لةطةلَ هةنديَك تيَبينى بةسوود بؤ بةرِيَوةبردنى طفتوطؤ لةسةر ثرسيارةكان.

ثرسيارى 1: رِابةرى رِةهاى كلَيَسا كيَية؟

تيَبينى/خوداوةند ئيساى مةسيح دةلَىَ لة مةتا 16: 18 (لةسةر ئةم بةردة كلَيَساكةم دادةمةزريَنم).

أ) عيسا خاوةنى كلَيَساية:

عيساى مةسيح دةربارةى كلَيَسا دةلَىَ ((كلَيَساكةم)) ئةمةش ماناى ئةوةية كلَيَساى جيهان و كلَيَساى ناوضة لة جيهاندا سةر بة رِابةرو ئةندامةكانى نية بةلَكو سةر بة خوداوةند عيساى مةسيحة.عيساى مةسيح كلَيَساى بة خويَنى خؤى كرِى (كردار20: 28)

ب) عيسا دامةزريَنةرى كلَيَساية:

سةرةرِاى ئةوةش مةسيحى خوداوةند ووتوويةتى ((رِؤلَةى من كلَيَساكةمة)) ئةمةش ماناى ئةوةية كة نيَردراوان و رِابةرانى كلَيَسا و خزمةتكاران بةخؤيان كلَيَساى ناوضة دانامةزريَنن.مةسيحى خوداوةند كلَيَساكةى دادةمةزريَنىَ لةو كةسانةوة كة بةكاريان دةهيَنىَ.لةبةرئةوة بةبىَ عيساى مةسيح ناتوانين هيض كاريَك بكةين كة نرخى يةكجارى هةبىَ (برِواننة يوَحةننا15: 5).

ج) عيسا سةرى كلَيَساية:

لە ئەفەسۆس1: 22 دەخوێنینەوە کە خودای باوك عیسای مەسیحی کردووە بەسەری هەموو شتێك لە بوونەوەردا.لەبەرئەوە بۆ هیض کەس نیە لەم جیهانەدا ئەم شوێنە وەربطرێ بەتەنها مەسیح سەرۆکی ضاودێرانی کلَێسای جیهانە.(1 ثەترۆس 5: 4) هەروەها هەر خۆی بەتەنها ضاودێر و شوانی ئێمە و قەشەیە بەسەرمانەوە (1ثەترۆس 2: 25) بەم شێوەیە عیسای مەسیح دامەزرێنەری کلَێسا و خاوەنیەتی سەرۆکیەتی لە ئێستاو تا کۆتایی.ئەو رِابەری رِەهای یەکجاری کلَێسایە.

ثرسیاری 2: کێن ئەوانەی رِابەری سەرەکی کلَێسان؟
أ) نێردراوانی عیسای مەسیح کلَێسای مێذوویيان دامەزراند.
نێردراوەکان بوون بە نامەی ئینجیل ووتار و ئامۆذطارییان دەدا بە یەهود، بە شێوەیەك کە کلَێسای ناوضەی یەکەم لە نێوان یەهود دامەزرێنرا (کردار 2: 14 ، کردار 2: 37- 42 بەبێ نێردراوەکان هیض نەدەکرا کاتێك کلَێسای ناوضەی یەکەم لەنێوان سامریەکان دامەزرا (کردار 8: 14- 17 ؛ بەراووورد کردار 9: 31) لە کۆتاییدا نێردراوەکان دەستیان کرد بە مزطێنیدان وئامۆذطاری و ووتار بۆ نەتەوەکان و کلَێساکانی یەکەم لە نێوان نەتەوەکان دامەزرا.(لە قەیسەریە – کردار بەشی10-11 وە لە طەشتی مزطێنیدانی یەکەمدا کە ثۆلَس ثێی هەستا – کردار بەشی 13-14)

ب) نێردراوانی عیسای مەسیح رِابەری سەرەکی بوون بۆ کلَێسا.
کتێبی ثیرۆز دەلَێ کە کلَێسا لەسەر بناغەی نێردراوان و ثێغەمبەران دامەزراوە (ئەفەسۆس2: 20) نێردراوان یانزە قوتابیەکەی عیسای مەسیحن سەرباری ثۆلسی نێردراویش.خوداوەند عیسای مەسیح خۆی هەلَیبذاردوون و بانطی کردوون و ناردوونی بۆ ئەوەی ببن بەشایەت بەسەر مردن و هەستانەوەی.(رِەتکردنەوەی بانطەواز بەبێ یاخیبوون ناکرێ بۆیە ثێویستە طوێرِایەلَی بانطەوازی خودا بکرێ).بەم شێوەیە نێردراوان هەستان بە ضاندنی کلَێسا مێذوویەکان لە نێو یەهودی و سامریەکان و نەتەوەکان، بەلاَم ثێغەمبەران (واتا مذدە بەخشان و هاندەرانی وەك تیمۆساوس و تیتۆس و سیلا) یارمەتی نێردراوەکانیان دەدا (کردار 15: 32)؛ بەراووورد ئەفەسۆس 2: 20 ئەم نێردراو یاریدەدەرەکانیان هەستان بە دامەزراندنی رِابەرە سەرەکیەکانی یەکەم بۆ کلَێساکانی ناوضەیی و وایان لێهات لەناو کلَێساکانی جیهاندا بە ((ثیرەکان)) دەناسران.ئەم نێردراوانە جێطرەوە نەبوون لەبەرئەوەی بەثێی ئەوەی لە (کردار1: 21- 22) دا هاتووە کەسی وانە بوون کە سیفەتی ثێویستیان هەبێ.بەم شێوەیە نێردراوان رِابەرە سەرەکییەکانی کلَێسا بوون (بەراووورد بینین 21: 14)هەستان بە دامەزراندنی کلَێساکانی یەکەم لەناو ئەو کۆمەلَەسەرەکییانەی باسکراون لە کتێبی ثیرۆزدا: یەهودیەکان(ئەوانەی سەر بە ثاشانشینی کۆنی باشور بوون کە ثێی دەووترا ثاشانشینی یەهوزا) و سامریەکان (ئەوانەی طەلێکی تێکەلَە بوون لە یەهود و بێطانەکان کە دانیشتوانی ثاشانشینی باکوور بوون کە ثێی دەوترا((ثاشا نشینی ئیسرائیل))) و نەتەوەکان (کە سەر بەناوضەی فراوانی دەرەوەی بازنەی طەلی خودا بوون لە ثەیمانی کۆندا. (کردار1: 8)
ج) نێردراوانی عیسا وەك ثیران کاریان کردووە لە کلَێسا ناوضەییەکان:
لە 1ثەترۆس5: 1 ثەترۆسی نێردراو خۆی بە ((ثیر)) ناو دەبا.کاتێك ثەترۆس ووتاری ئامۆذطاری بە ئینجیل دەدا بۆ ئەوانەی مەسیحی نەبوون و کلَێسای ناوضەیی یەکەمی لەناو یەهود سامری و نەتەوەکان دامەزراند و هەندێك لە نامەکانی ثەیمانی نوێ ی نووسی وەك نێردراو هەموو ئەم کارانەی کرد.کاتێك لە کلَێسا ناوضەیەکاندا ذیاو خزمەتی تێدا کردن، ئەمەی وەك یەکێك لە ((ثیرەکان)) کرد. (1 ثەترۆس5: 1)هەروەها نێردراوەکانی تریش وەك ثیر کاریان کردووە (بەراووورد کردار 6: 2- 4 ؛ 2 یۆحەنا 1 3)بەلاَم ئەرك و بانطەوازی سەرەکییان کردە قوتابی نەتەوەکانی ترو ضاندنی کلَێسای ناوضەیی زیاتر بووە، هەر خێرا هەستان بە دیاریکردنی هەندێك ثیاوی ناوضەیی بۆ ئەوەی ببن بە ثیری کلَێسا ناوضەییەکان (کردار 14: 23 ؛ تیتۆس 1: 5)

ثرسیاری 3: ئەو رِابەرانە کێ بووە کە لە کلَێسا دامەزرێنران؟
تێبینی/
أ) ثیرەکان لەناو جولەکە:
لە کتێبی ثیرۆزدا دەربارەی دیاریکردنی نێردراوان دەخوێنینەوە (مەرقۆس 13: 3-19) و دیاریکردنی خزمەتکارانی کلَێسا (کردار6: 1- 7) بەلاَم دەربارەی دیاریکردنی ثیرەکان لە کلَێساکانی ناو یەهود شتێك ناخوێنینەوە.شێخەکان لەناو کلَێسای ئورشەلیم یەکەمجار لە کردار11: 30 باس دەکرێن.دواتر لە کردار15: 2 دەربارەیان دەخوێنینەوە.بەلاَم دەربارەی دیاریکردنیان لە هیض شوێنێکی کتێبی ثیرۆزدا ناخوێنینەوە.هۆی ئەمەش دەطەرِێتەوە بۆ ئەوەی کە ئۆستی یان ثلەی ((ثیر)) تاکە ثلەی سەرەکی بەردەوام بوو لە کلَێساکانی ناو یەهودا.ثیرەکان هەمان رِابەری فەرمی بوون بۆ طەلی خودا لە ماوەی ثەیمانی کۆندا.ثیرەکانی یەهود یان ثیری هۆزەکان بوون یان شتی لەو بابەتە لە کۆمەلَطای یەهودیدا.طەل خۆی ئەمانەی هەلَبذاردووە.(دەرضوون 3: 16 ذمارە 11: 16- 17 ووتەکان 1: 9- 18 کاتێك نێردراوان هەستان بە دامەزراندنی کلَێساکانی یەکەم لەناو یەهوددا ثیرەکانی طەل لە ثلە و ئۆستەکانی خۆیاندا وەك ثیر مانەوە لە ذێر سایەی سیستەمی نوێدا بێ ئەوەی بە فەرمی دابمەزرێنرێن.بەمەش ئەو هۆیە بوو لە قسەکردن لەسەر دامەزراندن و دیاریکردنی ثیرەکان لە کرداری نێردراوان.
ب) ثیرەکان لەناو نەتەوەکاندا:
لێرەدا دەبینین کە کرداری نێردراوان بە درێذی باس لە دیاریکردنی ثیرەکان دەکات لە کلَێساکانی نەتەوەکان، ئەمەش لەبەرئەوەی لە بنەرِەتدا لەناو نەتەوەکان ثیر نەبوون.بەم شێوەیە نێردراوان (یان یاریدەدەرەکانیان) ئەوانەی کلَێساکانیان دامەزراند هەستان بە دامەزراندن و دیاریکردنی ثیرەکان لەهەر کلَێسایەك (کردار 14: 23 تیتۆس 1: 5) ووشەی ((دیاریکردن)) بەمانای ووشەی مانای (هەلَیبذارد بەبەرزکردنەوەی دەست) دەطەیەنێ

بەلاَم لیَرەدا ناكریَ ئەم مانایة بطةیةنیَ.بەم شیَوةیة مانای سادەی مەبەست لیَرەدا ئەوةیة لة ثؤلس و سیلا (لەم رِوداوةدا) خةلَكیان هەلَبذارد بؤ ئەوةی ببن بة ((ثیر)) بەلاَم بةبیَ دیاریكرنی شیَوازی هەلَبذاردن یان دیاریكردن، لةبةرئةوة بةهەلَةدا ناضین كة وایدابنیَین كة دیاریكردنی ئەم ثیرانة هەمان شیَوەی ثیَشووة كة لة (كرداری نیَردراوان) دا هاتووة كاتیَك هەستان بة هەلَبذاردنی حەوت خزمةتكاری كلَیَسا و دواتر نیَردراوةكان هەستان بة دیاریكردنیان بة شیَوةیةكی فةرمی (كردار 6: 5- 6) لة هەموو ئەمةدا دەبینین كة ثیرةكان رِابەری دیاریكراو بوون بؤ كلَیَسا (تیتؤس1: 5)دەستەی ثیران (یان كؤمةلَةی ثیران) لة رِابةرة فةرمییةكان ثیَك دیَت بؤ هەموو كلَیَسایَةكی ناوضةیی (تیمؤساوس).

ثرسیاری 4: ئایا رِابەری تر هەبوون لة ثیرةكان بەرزتربن لة ماوەی ثةیمانی نویَدا؟

تیَبینی/

أ) ثیرةكان دەسةلاَتی یةكسانیان هەبوو، بەلاَم بةكاری جیاواز هەلَدەستان.هەندیَك لة ثیرةكان كاروباری كلَیَسایان بەرِیَوة دەبرد و بەلاَم هەندیَكی تریان ووتار و فیَركاریان ثیَشكةش دەكرد (1 تیموَساوس 5: 17) هەرضەندة بةكاری جیاواز هەلَدەستان لة كلَیَسای ناوضةیدا، بەلاَم بةیةكةوة دەستەی ثیران یان كؤمةلَی ثیرانیان ثیَك دەهیَنا.لة زمانی یؤنانیدا (persbuterion-1 تیموَساوس4: 14).یةكیَك لةو كارانەی كة ثیَویستة بیزانین ئەو جوداكارییەی كة لة كاتی ئیَستادا لەنیَوان ئەو رِابةرانەی كلَیَسادا رِوو دەدات كة لة كؤلیَذةكانی لاهوتدا مةشقیان ثیَدەكریَ لةطةلَ رِابةریانی تری كلَیَسا (علمانییةكان) ثیَشتر نەبوو.هەروةها جوداكاری نیَوان ضاودیَرانی فةرمی كلَیَساكان (دیاریكراوة فةرمییةكان) و رِابةرة علمانییةكان ئەو كات نەبوو، ضونكة ئەو كات هەمووان وةك رِابةرانی كلَیَسا دیاری دەكران و دەكرانة قوتابی (كردار 14: 21- 23)

ب) ثیرةكان لة ئةنجومةنی ثیرانی كلَیَسا سةرثةرشتی یةكتریان دەكرد.

بةثیَی (كرداری نیَردراوان)20: 17 – 28 دەبینین كة ثؤلسی نیَردراو ثیرةكان رِادةسثیَریَ (لة زمانی یؤنانیداpresbuteroi وة لةزمانی ئینطلیزیدا priests یانelders وة لةزمانی عةرةبیدا: ثیرةكان) كلَیَسا لة ئةفةسوَس كة تةنها ضاودیَری باوةرِداران نةكةن وةك ضاودیَر (لة یؤنانیداepiskopoi و لة ئینطلیزدا bishopsیانsupervisors و لة كوردی ضاودیَر) بةلَكو ضاودیَری یةكتریش بكةن.ئةمة ثیشانمان دەدات كة ثیریَك نیة لةسةروو ثیرةكانی تری كلَیَساوة بیَت لة ثلةدا یان دەسةلاَتدا.هەموو ثیرةكان سةرثةرشتی یةكتری دەكةن.هەروةها بةلَطةیةك لة كتیَبی ثیرؤزدا نیة لەسەر بوونی رِابەری بالاَ لة ثیرةكانی كلَیَسای ناوضةیدا لةكاتی ثةیمانی نویَدا.ئەو جودا كارییەی ئیَستا (قةشة سةرثةرشتی هەموو رِابةرةكانی تری كلَیَسا دەكات) لة ثةیمانی نویَدا نەبوو.

ج) دیوانی (مةجمةع) ی ئورشةلیم ئةنجومةن یان دیوانیَكی بەرزتر نەبوو لة ئةنجوومةنی ثیرانی كلَیَسا.

بةثیَی ئەوەی لة كردار 15: 1- 22 دا هاتووة دیوانی ئورشةلیم بریتیة لة كؤبوونةوةیةك كة وةفدیَكی باوةرِدارانی كلَیَسای ناوضةیی نەتةوةیی لة ئةنتاكیة (لة سوریا)و رِابةرانی كلَیَسای ناوضةیی لة ئورشةلیمی لة یەهودیة و نیَردراوان لەخؤ دەطریَ.مەبەست لة بةستنی ئەم كؤبوونةوةیة یةكلاكردنةوةی ثرسی یەهود (لةناوضەی یەهودیة) بوو.ئەوانەی كة باوةرِیان بة مةسیح هەبوو دواتر هاتن بؤ لای باوةرِداران لة نةتةوةكان لة ئةنتاكیة و فیَریان كردن كة ناتوانن رِزطاریان ببیَ ئەطةر بةثیَی شةریعةتی موسا خةتةنة نەكریَن.بەم شیَوةیة ئەو كؤبونةوەی لة ئورشةلیم بةسترا نویَنةرانی هەموو كلَیَسا ناوضةییەكانی لەخؤ نەطرتبوو.هیض رِؤذیَكیش هیض دەسةلاَتیَكی بةسەر كلَیَسا ناوضةییەكانی تردا نەبوو.هیض رِؤذیَكیش دەسةلاَتی بەسەریاندا ثیادة نەكردووة.تەنها بةلَطةیةك لە كتیَبی ثیرؤزدا نیة لةسەر بوونی ئةنجومةنیَك یان كؤمةلَةیةكی بالاَتر لة ثیرانی كلَیَسای ناوضةیی لةسەردەمی ثةیمانی نویَدا.بةمانایةكی تر ئەو جوداكارییەی لةكاتی ئیَستاماندا دەبیینین (كة كؤمةلَةیةك یان دەستةیةكی دیاری كراو سةرثةرشتی هەموو كلَیَسا ناوضةییەكان و ئةنجومةن و ثیرةكانی دەكات) لة ماوەی ثةیمانی نویَدا دانةمةزرابوو.

ثرسیاری 5: ضؤن دەزانی كة ثیَویستة لەسەر ثیرةكان رِابەری سةرةكی كلَیَسای ناوضةیی بن؟

تیَبینی/

أ) خودا (رِوَحی ثیرؤز) ثیرانی كردة رِابةرانی كلَیَسا.بةثیَی كرداری نیَردراوان 20: 17- 28 ثؤلَسی نیَردراو ناردرا بؤ ئةفةسوَس ثیرةكان بانط بكات (بة زمانی یؤنانی presbuteroi) كاتیَك هاتن ثیَی ووتن ضاودیَری خؤتان و هەموو ئەو باوةرِدارانة بكة كة رِوَحی ثیرؤز بة ضاودیَری داناون (لة زمانی یؤنانیepiskopoi)بؤ ئەوەی ضاودیَری(لة یؤنانی poimano)كلَیَسای خودا بكةن كة بةخویَنی خؤی كرِیویةتی.بةو شیَوةیةش ثةتروَسی نیَردراو ثؤلسی نیَردراو رِیَنمای دەكات كة ثیرانی كلَیَسا بةیةكةوة رِابەری كلَیَسای ناوضةیین هەروةك ضؤن ثةتروَسی نیَردراو كردی، ثؤلَسی نیَردراو وةسفی ئەركةكانیان دەكات و دەلَیَ(ضاودیَران)و (شوانةكان) بەم شیَوةیة بة رِوونی ثیشانمان دەدات كة ئەوەی ثةیوةندی بةدەستةواذەكانةوة هەیة ووشةكانی (ثیرةكان) و(شوانةكان)و (ضاودیَران) بةنؤرة بةكاردەهیَنریَن لة ثةیمانی نویَدا بؤ ئامادەكردن بؤ ئەو كةسانة.

ب) خودا (رِوَحی ثیرؤز) ئەركةكانی ثیرانی كلَیَسای دیاری كردووة.ووشة هاوضةرخةكانی ئینطلیزی bishops قةشةكان وpriests كاهینةكان و pastors شوانةكان لة ووشة یؤنانی و لاتینیةكان وةرطیراوون كة لة كتیَبی ثیرؤزدا مانای ضاودیَر و ثیران و شوانةكان دەطةیةنیَ.هەرضةندة ئەو ووشانة ئاماذةن بؤ ئەركةكان یان كردار لة ثةیمانی نویَدا، بەلاَم میَذووی كلَیَسایی مانای تازەی خستؤتة سەر ئەم ووشانة بة شیَوةیةك كة بوونةتة ئاماذة بؤ ثلةی سةركردایةتی قوضةكی(ثلة بةند لةسةرةوة بؤ خوارةوة) لة جیاتی ئەوەی ئاماذة بكةن بؤ ئەركةكان.هەرضةندة كة كلَیَسا هاوضةرخةكان هەندیَك كات كاری كردووة لەسەر طؤرِینی مانای ئەم ووشانةو وای لیَكردوون ئاماذة بكةن بؤ ثلة بةندی قوضةكی سةركردایةتی بەلاَم ثةیمانی نویَ ئەم ووشانة بةكار

دەهێنێ بۆ ئامادەكردن بۆ كۆمەلَێك لەرابەرەكان ئەوانیش (ثیرەكانن) ثلة بەندی قوضەكی بۆ رِابەرەكانی كلَێسا لە ثەیمانی نوێدا نەبوو بەلَكو كۆمەلَێك رِابەر هەبوون ثێیان دەطوترا (دەستەی ثیران) یان (ئەنجوومەنی ثیرانی كلَێسا) لەهەر كلَێسایەكی ناوضەیدا ئەو ثیرانە بەشداری بەرثرسیارێتی دەكەن لەو كلَێسایەدا ثێویستە بزانین كە ووشەی(ثیر) طوزارشت لە ثێطەیشتنی رِوحی رِابەر دەكات و شارەزایی فراوانی و ئەو رِێزەی شایەنیەتی.بەلاَم ووشەی (ضاودێر) و (شوان) سروشتی ئەو كارانە دیاری دەكەن و وەسف دەكەن كە ثیر ثێی هەلَدەستێ ئێتر ثێویستە لەسەر هەموو ثیرانی كلَێسای ناوضەیی كە ضاودێر و شوان بن بۆ كلَێسای ناوضەی خۆیان بە مانایەكی تر هەموو ثیرەكان بەشدارن لە ئەركی فێركاری و شوانی و بەرِێوەبردن لە كلَێساكەیاندا.

ثرسیاری 6: ئەركی یەكەمی ئەنجوومەنی ثیرانی كلَێسا ضیة؟
تێبینی/ئەركی یەكەمی ثیران ئەوەیة كە شوانی باوەرِدارانی خودا بن بە ثێی ئەوەی ثۆلَسی نێردراو 1ثەترۆس 5: 2 دەلَێ ئەركی ثیران ئەوەیة شوانی باوەرِداران بن و وەك ئاسەوان خزمەتیان بكەن وە بەثێی ثۆلَسی نێردراو لە كرداری نێردراوان20: 28 ئەركەكانی ثیران هەمان ئەركن.ثێویست ناكات قەشەو شوان هەبێ بۆ هەر كلَێسایەك بەلَكو دەستەی ثیران و ثێویستە لەسەر هەر ثیرێكی ئەنجومەنی ثیرانی كلَێسا شوان بێت و بە ئەرك و بەرثرسی شوانی هەلَسێت بەو شێوەی كە ثیرەكان شوانی باوەرِدارانی خودان ثێویستة لەسەریان كە وەك ضاودێری كلَێسایی ناوضەیی كاربكەن، هەروەك عیسا كردی شوانی مەرِن و دلَسۆز (1 ثەترۆس2: 25)ثێویستة لەسەریان خۆراك بدەن بەئەندامانی كلَێسا و بیان ثارێزن و ئاطاداریان بكەن لە رِووی تەندروستی رِوحی و هەركارێك كە بۆ سوود و ضاكەی ئەوان بێت بەو ثێیەی كە ثیرەكان شوانن ثێویستة ئەركەكانیان ثیادة بكەن نەك وەك كەسێك كار لە ثیشەیەكی دیاریكراو بكات بەلَكو وەك ئەو كەسەی خزمەتی ئەوانی تر دەكات و رِابەرێكی ضاكەكار بێت بۆیان (1 ثەترۆس5: 3 -4) لەبەرئەوە ثێویستة لەسەر هەر ثیرێك كە ووریای ثیرەكانی تر بێت و ئاطاداری ئەندامانی كلَێسا بكات (كردار 20: 28) بەم رِێطایة ثیران و ئەندامانی كلَێسا بەرامبەر بەیەكتری بەرثرس دەبن.هەروەها ثێویستة لەسەر ثیرەكان كە ووریای مامۆستایانی درۆزن بن (كردار20: 28- 31)و طرنطی ضاودێری و ئاطاداری و خۆشەویستی بە رِووی ئەندامانی كلَێسادا دەربخەن.ئەوانەی ثێویستیان بە یارمەتی و خۆشەویستی هەیة (وەك.بێ دایك و باوكان و بێوة ذنان و باوەرِدارانی نوێ) هەروەها ثێویستة لەسەر ثیرەكان كە سەردانی نەخۆشەكان بكەن و لە ثێناویاندا نوێذ بكەن. (یاقوب5: 14)

ثرسیاری 7: ئەركی دووەمی ئەنجوومەنی ثیرانی كلَێسا ضیة؟
تێبینی/ئەركی دووەمی ثیرانی كلَێسا ئەوەیة كە بریكاری كلَێسای خودا بن. لە 1 تیمۆساوس3: 5 دەخوێنینەوە كە ثێویستة لەسەر ثیرەكان بە سیفەتی ئەوەی كە رِێخەرت – كە مالَی خۆیان رێكبخەن و بەتەنط كلَێساوەبن.هەروەك ضۆن لە 1 تیمۆساوس 5: 17 دەخوێنینەوە كە ثێویستة كاروباری كلَێسا بەباشی بەرِێوەبەرن.وە لە تیتۆس 1: 7 دەخوێنینەوە كە ثیرەكان بەرِێطای رِۆشتن لەبەردەمی كلَێسا بەرِێوە دەبەن و رِابەر و رِابەری باش دەبن لە هەموو شتێك.هەروەها ثیرەكان ئەندامانی كلَێسا لە هەموو ضالاكیەكاندا ئاراستة دەكەن و كەلوثەلی كلَێسا بەرِێوەدەبەن.بۆ نموونة: كۆبوونەوەكان و هەلَەتی ووتاردان و بەقوتابی كردن و بەرنامة ثەروەردەییەكان و خزمەتەكانی ترو ئەو ضالاكیيانة بەرِێوە دەبەن كە كلَێسا ثێی هەلَدەستێ.ئەطەر ثیرێكی كلَێسا وەك ثێویست توانای بەرِێوەبردنی مالَ و خێزانەكەی خۆی نەبێ و كەمتەرخەم بێت لەمافەكانی ذنەكەی و رِۆلَەكانی، ثێویستة لەسەری كە دەست لە ثلەی سەرۆكایەتی كلَێسا بكێشێتەوە بۆ ئەوەی ثێداویستی خێزانەكەی دابین بكات (1 تیمۆساوس 3: 4- 5) هەروەها ثێویستة شێوازی رابەریكرنی ثیرەكان دوور بێت لە ستەم و خۆ بەزلزانین و نزیك بێت لە رِابەریكرنی بە رِێطای نموونەی باش (1 ثەترۆس 5: 3)

ثرسیاری 8: ئەركی سێیەمی ئەنجوومەنی ثیرانی كلَێسا ضیة؟
تێبینی/ئەركی سێیەمی ثیران ئەوەیة كە مامۆستاو فێركارانی ووشەی خودا بن.ئێمة لە 1 تیمۆساوس3: 2دەخوێنینەوە كە ثێویستة لەسەر ثیرەكان وەك ضاودێران كە توانای فێركردنیان هەبێ.لە 1 تیمۆساوس 5: 17 دا دەخوێنینەوە ئەو ئەركة تایبەتیەی كە خودا خستویەتیة ئەستۆی هەندێك لە ثیرەكان بریتیة لە ئامۆذطاری و ووتار و فێركردن هەر وەك ضۆن لە تیتۆس1: 9 دەخوێنینەوە كە ثێویستة لەسەر ثیران وەك ضاودێر كە ثابەندی ئەو نامەیة بن كە جێطای ئەو متمانەیة كە فێری بوون بۆ ئەوەی بتوانن بە فێركردنی دروست باوەرِداران فێربكەن و بەتوانا بن لەسەر بەرزاندنی نەیاران.لێرەدا دەبینین كە ئەم ئەركة هەموو ئەركەكانی تری ثێوەست بە كتێبی ثیرۆز بطرێتەوە ثێویستة لەسەر ثیران وەك مامۆستایان كە كتێبی ثیرۆز بەكار بهێنن بۆ فێركردنی ئەندامانی كلَێسا بەهەموو مەبەستەكانی خودا (كردار20: 27)هەروەها هەموو ئەوەی كە سوودی هەیة بۆیان (كردار 20: 20) هەروەها ثێویستة لەسەریان كە فێریان بكەن ملكەضی هەموو رِاسثاردەكانی عیسای مەسیح بن (مەتتا28: 19) هەروەها بەرثرسیارێتی ثیران ئەمانەش دەطرێتەوە: ثێویستة لەسەریان كە ووتار بە ووشەی خودا بدەن بۆ باوەرِداران و بێباوەرِیان بەبێ جیاوازی و ثێویستة لەسەریان كە ئەندامانی كلَێسا فێربكەن و هانیان بدەن و ووریایان بكەنەوە هەروەها ثێویستة لەسەریان لێكۆلَینەوە لە كاری باوەرِداری بكەن و رِاستیەكانیان مسۆطەر بكەن و فێركردنی نارِاست لەناو بەرن و..... شتی لەو بابەتة.

ثرسیاری 9: ئەركی ضوارەمی ئەنجوومەنی ثیران ضیة؟
تیبینی: ئەركی ضوارەمی ثیران ئەوەیة كە خزمەتكاری خوداو خەلَكی بن.ئێمة لە ئینجیل مەتتا20: 25- 28 كە خوداوەند عیسای مەسیح قوتابیەكانی بانطكردووة و ثێی فەرموون ((.......................................)) بەم شێوەیة كە ثیرەكان خزمەتكارانی خوداو خەلَكین ثێویستة لەسەریان كە هەموو شتێك بكەی كە سوودی خەلَكانی تری تێدایة.ئەم ئەركة شێوازی رِابەری و سەركردایەتی ثووختة دەكات كە ثێویستة لەسەر ثیران كە بەكاری بهێنن ثێویستة كە شێوازی رِابەریكردن جیاواز بێ لەو

شێوازی ڕابەریکردنەی کە ڕابەرکانی جیهان ڕیادەی دەکەن ڕێویستە لەسەر ڕیران کە بەخۆ بەخش و دڵ طەرمیەوە خزمەت بکەن هەروەها ڕێویستە لەسەریان کە بەتەواوی دوور بکەونەوە لە ستەم و خۆ بەزلزانین و نموونەی ڕابەری باشبن بۆ باوەڕداران.
لەجیاتی ئەوەی کە بەئاراستە کردنی فەرمان ڕابەریان بکەن ڕێویستە لەسەریان بە نموونەی ڕابەری باش ڕابەریان بکەن وە لەجیاتی ئەوەی ضاوەڕێی خزمەتکردن بن لە ئەندامانی کڵێسا ڕێویستە لەسەریان کە ئەوان خزمەتی ئەندامانی کڵێسا بکەن.

ڕرسیاری 10: ئەو هەڵویستە ضیە کە ڕێویستە باوەڕداران وەریبطرن بەرامبەر ڕیرانی کڵێسا؟
تێبینی/
أ) دەسەڵاتی سنووردار:
خودا دەسەڵاتی بەخشیوە بە ڕیرەکان (بروانە ڕۆما 13: 1-2) بەڵام ئەم دەسەڵاتیان کورت کراوەتەوە بۆ ئەو ئەرکانەی کە ڕێویستە لەسەریان ڕێی هەڵسن کە ڕێشتر باسکران (بەراوورد کردار4: 19- 20 کردار 5: 29 سەرەڕای ئەوەش ڕیرەکان خۆیان ملکەضی دەسەڵاتی خوداوەند عیسای مەسیحن.ئەمەش مانای ئەوەیە کە ئەوان لە ذێر دەسەڵاتی کتێبی ڕیرۆز و طیانی ڕیرۆز و دەستەی ڕیرانی کڵێسا دان.بەڵام دەسەڵاتی ڕەیوەست بە ڕزطارکردنی خەڵکی و طۆڕانیان و ڕیرۆز کردنیان و ڕێنمایکردنیان بە ووشەی خودا و طیانی ڕیرۆز و دابەشکردنی بەها ڕوحییەکان بەسەریاندا و ئەرکە دیاریکراوەکان و بانطکردنیان بۆ خزمەتی دیاریکراو هەموویان بەدەست خوداوەند عیسای و مەسیحن نەك ڕیرەکان بەڵام لەسنووری ئەو ئەرکانەی خراوەتە ئەستۆیان وەك ڕیری کڵێسا دەسەڵاتیان هەیە و ڕێویستە لەسەر ئەندامانی کڵێسا کو ملکەضی ڕابەرایەتیان بن (1 تەسالۆنیکی5: 12عیبرانیەکان 13: 7 وە 17 وە 24)
ب) ملکەضی:
هەردووك ئایەتی (1 ڕەترۆس 5: 5-6) فێرمان دەکەن کە هەڵوێستی ڕاست بەرامبەر ڕیرانی کڵێسا ملکەض بوونە بۆیان بەڵام ڕێویستە کە طەنجان و ڕیران ملکەضی یەکتری بن.تێبینی بکە لێرە ڕەترۆسی نێردراو ووشەی (هەروەها) بەکار دەهێنێ.ئەرکی یەکەمی ڕیران ئەوەیە کە نموونەی ڕابەر و ڕابەری ضاك بن بۆ طەنجان و ئەرکی یەکەمی طەنجانیش ئەوەیە کە ملکەضی باشی ڕیران بن هەروەها ئەرکی دووەمی طەنجان ئەوەیە کە کاریطەری ڕیرۆز لەسەر ڕیران جێ بهێڵن و ئەرکی دووەمیش لەسەر ڕیران ئەوەیە کە ملکەضی کاریطەری طەنجان بن (بەراوورد 1 تیمۆساوس 5: 1)
ج) ساکاری:
ئەو هەڵوێستەی کە خودا لە ئەندامانی کڵێسا و ڕیرانی دەوێ بەبێ جیاوازی بێ فیزییە.کەسی بێ فیز کە بەهۆی طرنطی و توانا و دەسکەوتەکانی خۆی هەڵنائاوسێ و ئەطەر ڕیرێك بێ لە ڕیرانی کڵێسا هەروەها کەسی بێ فیز سەرنجی لەسەر خۆی نیە و هەوڵێ خۆ سەڕاندن نادات بەسەر خەڵکیدا و بەکەمیان نازانێ و لەخۆی بەباشتریان دادەنێ (فیلیڕی2: 3- 4)

هەنطاوی 4 : جێبەجێ بکە
بیربکەوە:کام لەو ڕاستیەی کە لەم برطە کتێبیەدا هاتووە بۆ جێبەجێکردنی کردەیی دەشێت.
بەشداری بکەوتۆماربکە/وەرن بەیەکەوە بیربکەینەوە و هەندێك جێبەجێکردن تۆمار بکەین کە دەتوانین لە 1ڕەترۆس 1:5- 7 ڕوختەی بکەین.
بیربکەوە/ئەو ئەطەری جێبەجێکردنە ضیە کەخودا دەیەوێ بیطۆڕی بۆ جێبەجێکردنی تایبەتی.
تۆمار بکە/ئەم جێبەجێکردنە تایبەتیەی خۆت لەدەفتەرەکەتدا بنوسە.هەست بەسەربەستی بکە لە بەشداریکردنی جێبەجێکردنی تایبەتی کە خودا خستوویەتیە دڵتەوە.
(لەبیرت بێ کە ئەندامانی هەر طروڕێك ڕاستی جیاواز جێبەجێ دەکەن.یان لەو ڕاستیە جێبەجێکردنی جیاواز هەڵدەهێنجن.ئەمانەش لیستکین بەهەندێك جێبەجێکردنی ڕێشنیار کراو.

-نموونە لەسەر جێبەجێکردنی ڕێشنیار کراو:
5: 1دەکرێ هەر ڕیرێکی کڵێسا داوا لە ڕیرەکانی تر بکات کە بەو ئەرکانە هەڵسن کە خوداوەند ئیسای مەسیح خستوویەتیە ئەستۆی ڕیرەکان.کە ئەو داواکاریانە لە کتێبی ڕیرۆزیشدا تۆمار کراوە، دەکرێ ئەندامانی هەر کڵێسایەك داوا لە ڕیران بکات کە بە ئەو ئەرکە داواکراوەکان هەڵستن وەك ڕیر.

5: 2ئەطەر ڕیر بوویت لە کڵێساکەتدا، شوانێك بە بۆ ئەندامانی کڵێسا.بە ووشەی خودا تێریان بکەو لە نوێذەکانتدا بۆ ئەوان بیانشاریزە و بەو ئامۆذطاریانەش کە ڕێشکەشیان دەکەی.بە ڕەیمانەکانی خودا هانیان بدە بە دوای ئەو ئەندامانەدا بطەرێ کە خەریکی کەوتنن.سەردانی نەخۆش و بەساڵاضوان بکە یارمەتی بێوەذن و بێ دایك و باوك بدە.
5: 2 ئەطەر لە کڵێساکەدا ڕیر بوویت.هەمیشە ووریای خزمەتی ئەندامانی کڵێسا بە وەك ڕاسەوان و ئامادەی خزمەتکردن و بە نەك وەك ئەرك بەڵکو بە خۆبەخش و نەك ضاوبڕین لە قازانج بەڵکو وەك ئارەزووی خزمەتکردنی ضالاك

5: 3 ئەطەر لە کڵێساکەتدا ڕیر بوویت ووریای ئەوە بە کە نموونەی ڕابەری ضاك بیت کە هەمووان ضاوت لێبکەن.
5: 3 ئەطەر لە کڵێساکەتدا ڕیر بوویت خۆت بەزل مەزانە بەسەر باوەڕداراندا، ضونکە موڵکی تۆ نین، بەڵکو خودا تۆی کردووە بە ئەمیندار بەسەریانەوە.

5: 3، 5 ڕێویستە لەسەر طەنجان و ڕیران کە ملکەضی یەکتری بن.ئەرکی یەکەمی ڕیران کە ڕابەری طەنجان بن و ئەرکی یەکەمی طەنجان ئەوەیە کە ملکەضی کاریطەری ڕیران بن.هەروەها ئەرکی دووەمی طەنجان ئەوەیە کە کاریطەرییەکی ڕیرۆز بن بەسەر ڕیرەکاندا و ئەرکی دووەمی ڕیرەکان کە ملکەضی کاریطەری طەنجان بن
5: 6 ئەطەر ڕیر بوویت یان ئەندامانی کڵێسا لە ذێر دەستی بە توانای خودا بێ فیز بە

5: 7 ئەطەر ثيربوويت يان ئەندامانى كلَيَسا هەموو خەمەكانت فرِيَ بدة بەسەر قاضى خودا ضونكة ئەو بەتەنطتەوة دةبىَ.

2-نموونة لەسەر جيَبةجيَكردنى تايبةتى (كةسى):
أ) من رِابەرو مامؤستاى طةنجانم لة كلَيَساى ناوضةيمان.ئةمرِؤ فيَربووم كة رِابەرى مةسيحى ئەو كةسةية كة رِابەرى ئەو كةسانة دةكات.كة رِابەرييان دةكات نةك بةثيَضةوانةوة هەروةها فيَربووم كة رِابەرى مةسيحى بة نموونةى سەركردايةتى باش رِابەرى ئەوانى تر دةكات.من دةمةوىَ ئەو رِابەرةبم كة خؤى بەسەر ئەو كەسانةدا ناسةثيَنىَ كة خودا بةمنى سثاردوون، بەلَكو خؤبةخشانة وبة دلَطەرمييةوة و بةبىَ فيزى بةو كارة هةلَدةستم.

ب) من يةكيَكم لة ثيرانى كلَيَساكةم.ئةمرِؤ كتيَبى ثيرؤز بيرى خستمةوة كة ئەركى سةرةكيم ئەوةية كة ضاوديَرى طةلى خودابم و بيركارى ضاكةكاربم لةسةر ئەو ضالاكيانةى خودا بةمنى سثاردوون. لةبةرئەوة ئةركى منة كة دلَنيا بم لةوةى كة كة ئەو ضالاكيانةى لة كلَيَسادا ثيَيان هةلَدةستم خزمةتى مةبةستةكانى خودا دةكةن. هەروةها كة ثيَويستة ووريايى نةضةوساندنةوةى طةلى خودا بم لة هةستان بةم ضالاكيانة.ثيَويستة ثيرةكانى ديكةش ئاطاداربكةمةوة كة ثيَويستة لةسةرمان كة خؤمان نةسةثيَنين بەسەر طةلى خودا و ستةميان لىَ نةكةين و بةكاريان نةهيَنين بؤ ئامانج و مةبةستى خؤمان.لة كؤتاييدا ثيَويستة بةتةنط طةلى خودا كلَيَساوة بم هانيان بدةم بة رِيَطاى رِابةرر و سةركردايةتى باش.

هةنطاوى 5 : نويَذ بكة وةرن بةيةكةوة بة نؤرة نويَذ بكةين بة شيَوةيةك كة هةر كةسيَك نوىَژ دةربارةى رِاستيةك بكات كة خودا لة ئايةتةكانى (1 ثةتروَس 5:1-7) دا فيَرى كردووين. (لة نويَذةكةتدا بةدةنط ئەو شتةوة بضؤ كة لةم وانةيةدا فيَرى بوويت.رِاهيَنان بكة لةسةر نويَذى كورتى يةك رِستةيى يان دوو رِستةيى.لةيادت بىَ دةكرىَ هةر ئەندامة و نويَذ بؤ كارى جياواز بكات)

5	نويَذ (8)خولةك	نويَذى ثارِانةوة

6	ئەركى مالَةوة (دوو خولةك)	بؤ وانةى داهاتوو

بةردةوام بن لة نويَذ لة طروثى دوانى يان سيانيدا.نويَذةكانتان بةرز بكةنةوة لة ثيَناوى يةكتريدا و لة ثيَناوى خةلَك و خودادا.
رِابەرى طروث/ئەم ئەركةى مالَةوة بة نوسراوى بدة بةئەندامانى طروثةكةت و داوايان ليَبكة لة دةفتةرةكانياندا بينوسنةوة.
1-ثةيمان بدة/ثةيمان بدة كة قوتابيان بؤ خوداوةند عيساى مةسيح رِابهيَنى.
ووتار بدة و فيَربكة يان وانةى كتيَب بخويَنةوة كة ثةيوةستن بة ئايةتةكانى 1 ثةتروَس 5: 1-7 لةطةلَ كةسيَك يان كؤمةلَيَك كةس.
2-خةلَوةى رِوحى بكة ثةنابردنة بةر يةكيَك لةم برِطة كتيَبيانة هەموو رِؤذيَك ووتةكان 11: 13- 21 ؛ 13: 1- 5 ؛ 16: 18- 20 ؛ 17: 14- 20 ؛ 18: 9- 13 ؛18: 14- 22 شيَوازى خستنة رِووى ثرسيار بةكاربهيَنة.تيَبينيةكانت تؤمار بكة.
3-لةبةركردن: ووشة: رِزطاربوون بة باوةرِ.يؤحةننا1: 12 هەموو رِؤذيَك بةو ثيَنج ئايةتةدا بضؤوة كة لةبةرت كردوون.
4-نويَذ: نويَذ بؤ كةسيَك يان شتيَكى دياريكراو بكة لةم هةفتةيةدا و برِواننة خودا ضيدةكات (زةبوور5: 3- 4)
5-لة دةفتةرةكةتدا هةر تيَبينيةكى نوىَ تؤمار بكة كة تايبةتة بة ئامادةكردنى قوتابيانى نوىَ بؤ خوداوةند عيساى مةسيح هەروةها خةلَوةى رِوحى و ئايةتةكانى لةبةركردن و وانةى كتيَب و ئەم ئەركةى مالَةوة.